

VON-2024/362

Beslutad av
Vård- och omsorgsnämnden

Dokumentansvarig
Socialdirektör

Senast reviderad
2025-10-24

Typ av styrdokument
Aktiverande styrdokument/program

Strukturprogram för boenden med särskild service för vuxna enligt LSS i Huddinge kommun

Innehåll

Syfte med strukturprogram	3
Definitioner och begrepp	4
Huddinges inriktning för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS	5
Beskrivning av nuläge 2024 – 2025	7
Geografi	8
Befintliga byggnaders tekniska livslängd och ändamålsenlighet	9
Beskrivning av framtida behov och utveckling	10
LSS-gruppboende, prognosticerat behov	12
Annan särskilt anpassad bostad	12
Behovet framåt	12
Geografi	13
Placering av grupp- och servicebostäder	13
Boende och daglig verksamhet	13
Slutsats	14
Utmaningar och behov framåt	14

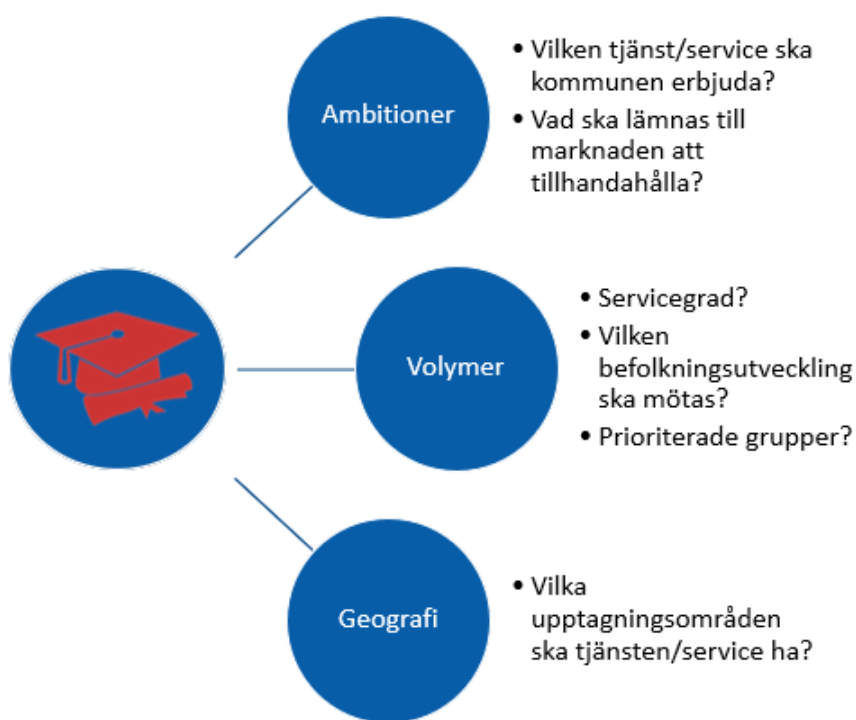
Syfte med strukturprogram

Ett strukturprogram ska förtydliga Huddinge kommuns viljeinriktning inom ett visst verksamhetsområde. Viljeinriktningen är en vägledning till hur kommunen vill planera och organisera sitt bestånd av verksamhetslokaler samt den fysiska planeringen av verksamhetslokaler.

Strukturprogrammen är en viktig del av kommunens samhällsplanering. Programmet ska definiera vilket mått av kommunal service som ska levereras till kommuninvånarna och applicera det på kartan utifrån befintlig och planerad framtida samhällsstruktur.

Programmet ska operationalisera politiska och strategiska ställningstaganden på en övergripande geografisk nivå och utgöra en plattform för dialog inom kommunkoncernen. Strukturprogram ska ge vägledning om kommunens ambition inom området till både medborgare, näringsidkare och föreningsliv.

I bilden nedan illustreras vad strukturprogrammet avser att förmedla -

Avgränsningar

Insatser som rör barn och unga (9 § 8 LSS) som behöver bo utanför föräldrahemmet omfattas inte av detta strukturprogram då denna insats normalt inte innebär tillgång till en egen lägenhet och inte heller omfattas av hyreslagstiftningen. Strukturprogrammet ska heller inte beskriva utformning och ändamålsenlighet i själva verksamhetslokalen, det beskrivs i funktionsprogrammet.

Definitioner och begrepp

För människor med funktionshinder finns enligt 5 kap. 7 § socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) en skyldighet för samhället att ordna lämplig bostad och service. Socialtjänstlagen ska erbjuda en skälig levnadsnivå medan Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) ska tillförsäkra en god levnadsnivå.

Insatserna enligt LSS ska utformas utifrån den enskildes önskemål och behov för att uppnå goda levnadsvillkor och full delaktighet i samhällslivet.

Bostad med särskild service för vuxna

De boendelösningar som omfattas regleras i 9 § 9 LSS i form av bostad med särskild service för vuxna. Det berör grupp- eller servicebostad med tillgång till fast bemanning samt annan särskilt anpassad bostad för vuxna. Bostad med särskild service, i alla dess former, är en lagstadgad rättighet enligt LSS som kommuner ska kunna erbjuda till den enskilde när kriterierna för insatsen är uppfyllda. Den enskilde bär sina kostnader för hyra, mat och andra levnadskostnader.

Gemensamt för insatserna grupp- och servicebostad är att en institutionell miljö ska undvikas, vilket bland annat innebär att bostaden och den dagliga verksamheten inte bör samlokaliseras.

- **Gruppboende**

Boende för personer med omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov med bemanning dygnet runt. Gruppboendet består av maximalt 6 fullvärdiga lägenheter¹ grupperade kring gemensamma utrymmen.

För att beviljas insatsen, bostad med särskild service i form av gruppboende, måste man tillhöra någon av lagens personkretsar. Ytterligare ska personen ha ett så omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov att mer eller mindre behov av kontinuerlig närvaro över hela dygnet av fast personalgrupp är nödvändig.

- **Serviceboende**

Boendet är en mellanform mellan gruppboende och att bo i helt egen lägenhet.

Serviceboendet består normalt av cirka 12 fullvärdiga lägenheter som kan vara samlade i samma hus eller fördelade i flera närliggande hus med tillgång till gemensamma utrymmen och fast basstöd genom anställd personal för boendet där omfattande service och vård kan ges dygnet runt. Avstånden mellan lägenheterna bör vara anpassade för att personal snabbt ska kunna ta sig mellan de olika bostäderna.

- **Annan särskilt anpassad bostad (ASAB)**

En av kommunen anvisad bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning. Om den enskilde behöver stöd och service i anslutning till boendet kan det ges inom ramen för andra insatser (personlig assistans, ledsagarservice mm).

¹ I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2002:9) om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, finns rekommendationer om antal boende i gruppboende respektive serviceboende. Där anges att i regel endast tre till fem personer bör bo i en gruppboende. Ytterligare någon boende bör kunna accepteras, men endast under förutsättning att samtliga personer som bor i gruppboendet tillförsäkras goda levnadsvillkor. Antalet boende i en serviceboende bör vara så begränsat att serviceboendet integreras i bostadsområdet och en institutionell boendemiljö undviks.

Huddinges inriktning för bostad med särskild service för vuxna enligt LSS

Huddinge kommun strävar efter att skapa en inkluderande och tillgänglig kommun där alla invånare, oavsett funktionsförmåga, har möjlighet att leva ett självständigt och meningsfullt liv. Våra bostäder med särskild service ska erbjuda trygghet, delaktighet och individuellt anpassat stöd för att möjliggöra en hög livskvalitet för personer med funktionsnedsättning. Insatserna ska vara lättillgängliga, förebyggande och baserade på aktuell kunskap och forskning.

Boende i hemkommunen och anhörigas perspektiv

Det är viktigt att personer med funktionsnedsättning ges möjlighet att bo kvar i sin hemkommun, nära sina anhöriga och sitt sociala nätverk. Att kunna bo kvar i sin invanda miljö skapar trygghet och stabilitet, både för den enskilde och för de närstående. Anhöriga spelar en central roll i personens liv och ska ges möjlighet att vara delaktiga i den utsträckning brukaren önskar.

I enlighet med LSS-lagens intentioner ska placering i en annan kommun endast ske om individens behov kräver ett stöd som Huddinge kommun inte kan erbjuda. Det är därför en prioritet att utveckla och anpassa boendeformerna i kommunen så att alla som önskar kan erbjudas en plats i sin hemkommun. Ett boende i Huddinge kan drivas både i egen regi som på entreprenad under förutsättningen att kommunen förfogar över boendets platser.

Rätt stöd i rätt tid

För att uppnå målet om ökad självständighet för personer med funktionsnedsättning fokuserar nämnden på att skapa en sammanhängande stödkedja genom hela livet. Detta innebär en utveckling av stödinsatser som anpassas efter individens behov och som stärker möjligheten att leva självständigt i eget boende. Insatsen boendestöd utvecklas i syfte att möjliggöra ett mer anpassat stöd i eget boende och för att kunna ge rätt stöd i rätt tid. Boendestöd är en praktisk, pedagogisk och social insats som syftar till att stärka förmågan att klara vardagen i bostaden och ute i samhället.

Boendeformer utifrån behov

- **Gruppboendestäder** ska erbjuda ett tryggt boende med personalstöd dygnet runt för personer med omfattande stödbehov. Boendet ska vara utformat för att möjliggöra såväl social samvaro som individuella anpassningar för varje brukare.
- **Serviceboendestäder** ska ge stöd till personer som har behov av tillgång till personal men som kan bo mer självständigt. Personal ska finnas tillgänglig dygnet runt och erbjuda stöd utifrån individuella behov.
- **Annan särskilt anpassad bostad (ASAB)** är en insats för personer med stora behov av stöd. Det innebär en anpassad lägenhet som kommunen anvisar. Den som bor där har eget stöd, ofta i form av personlig assistans. Insatsen beviljas om inga andra boendalternativ kan möta personens behov.

Boendeformerna ska dimensioneras för att möta en växande befolkning och förändrade behov inom målgruppen. Särskilt fokus ska läggas på prioriterade grupper såsom den ökande gruppen äldre med funktionsnedsättning samt unga vuxna som flyttar till sitt första egna boende. Vidare ska Huddinge kommuns boendeformer verka för en möjlig rörlighet mellan boendeformer där brukaren erbjuds en boendeform som passar för hens aktuella behov av stöd.

- Tillgängliga och hållbara boendemiljöer med modern teknik och digitala hjälpmedel.
- Flexibla lösningar som möjliggör att boendet kan anpassas utifrån förändrade behov över tid.

Ur ett lokalperspektiv krävs att placeringen och utformningen av boendet understödjer den enskildes möjlighet till goda levnadsvillkor. Närhet till affärer, kommunal service och kollektivtrafik har stor betydelse för brukarens möjlighet till ökad självständighet.

Huddinge kommuns ambition är att:

- Ge den enskilde möjlighet att bo kvar i hemkommunen, nära anhöriga och sitt sociala nätverk
- Erbjuder boendemiljöer som är trygga, hemtrevliga och anpassade efter individens behov och önskemål.
- Främja självständighet och delaktighet genom individanpassat stöd i vardagen.
- Stärka den enskildes möjlighet till ett aktivt och meningsfullt liv genom att skapa möjligheter till arbete, sysselsättning, fritidsaktiviteter och sociala sammanhang.
- Säkerställa kvalitet och jämlikhet i tillgången till boenden och stödinsatser i samverkan med privata aktörer för att möjliggöra ett brett utbud av tjänster.

Beskrivning av nuläge 2024 – 2025

I första hand erbjuds boendeinsatserna inom kommunal regi, som komplement finns inom kommunen två gruppboenden som drivs i kommunens lokaler med en privat utförare. Vid behov köps platser in av privata utförare i första hand via RAM-avtal och i vissa fall när det specifika behovet inte kan tillgodoses på annat sätt genom direktupphandling.

I april 2025 var 269 individer placerade av Huddinge i någon av de berörda boendeformerna. Av de individer som i dagsläget är placerade utanför kommunen skulle 45 av dem vara aktuella för återflytt om platserna fanns inom kommunen. Placering utanför kommunen kommer fortsatt behöva ske för ett visst antal individer där behovet kräver ett stöd som kommunen inte kan erbjuda.

Verksamheten har en hög beläggningsgrad på boenden i egen regi, 98,25 % för 2024. Det som saknas upp till 100 % beror på in- och utflytt samt mindre renoveringar där boendeplatser tillfälligt är tomställda.

Antal platser/lägenheter – april 2025	Grupp-boende	Service-boende	Annan särskilt anpassad bostad
Egen regi Varav 45 bostadsrätter	91	88	12
Entreprenad Upphandlad verksamhet som utförs på entreprenad i kommunens lokaler. Samtliga platser erbjuds kommunens brukare.	19		
Köp av enstaka externa platser Inom ramavtal samt direktupphandlade. Samtliga placeringar är utanför kommunen	44 Ram 15/ individ 19	15 Ram 11/ individ 4	
Summa	154	103	12

Bristen på grupp- och servicebostäder i kommunal regi innebär att kommunen verkställer en hög andel beslut genom köpta platser externt utanför kommunen. I april 2025 uppgår antal köpta platser till totalt 59 stycken, varav 15 i servicebostad och 44 i gruppboendestad.

Genomsnittskostnaden för en placering i gruppboendestad i egen regi är 4 703 kr per dygn och för en extern placering ligger genomsnittskostnaden på 5 799 kr per dygn.

Genomsnittskostnaden för en placering i servicebostad är 2 242 kronor per dygn och för extern placering ligger genomsnittskostnaden på 3 680 kronor per dygn.

Baserat på de nuvarande kostnaderna för boendepaceringar externt respektive internt ligger kostnaderna per år för kommunens externa placeringar cirka 25,5 mnkr högre i jämförelse med kostnaderna för placeringarna i egen regi. Det är dock viktigt att notera att kommunen skulle ha haft högre genomsnittskostnader för vissa av dessa placeringar oavsett om dessa var placerade inom kommunens egen regi. Detta med anledning av att många av de placerade är

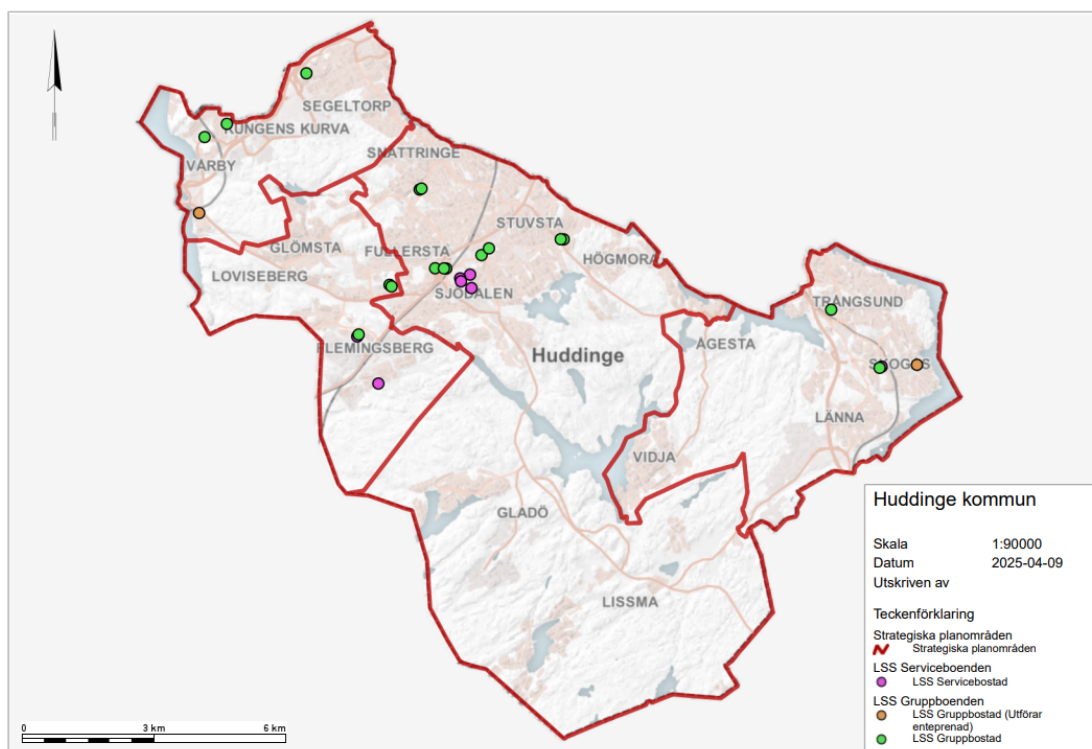
individer med komplexa behov som kräver omfattande insatser och särskilda lösningar i den fysiska utformningen. Högre kostnader kan således förväntas för placeringar med komplex problematik oavsett om dessa placeras inom kommunen eller inte. Fördelarna med att bygga upp egna boenden är att man kan samordna insatser med andra verksamheter samt samlokalisera med liknande verksamheter vilket kan dra ner kostnaderna.

Geografi

Huddinge kommuns befintliga LSS-bostäder indelade per strategiskt planområde.

Östra	Mellersta	Sydvästra	Nordvästra
<ul style="list-style-type: none"> •Vidja-Ågesta •Trångsund •Skogås •Länna 	<ul style="list-style-type: none"> •Snättringe •Stuvsta •Fullersta •Sjödalen •Högmora •Gladö-Lissma 	<ul style="list-style-type: none"> •Flemingsberg •Glömsta •Loviseberg 	<ul style="list-style-type: none"> •Vårby •Kungens kurva •Segeltorp

Östra	4 gruppboendestäder 1 serviceboendestad	24 lägenheter 12 lägenheter
Mellersta	7 gruppboendestäder 4 serviceboendestäder ASAB	42 lägenheter 48 lägenheter 12 lägenheter
Sydvästra	3 gruppboendestäder 2 serviceboendestäder	18 lägenheter 22 lägenheter
Nordvästra	3 gruppboendestäder ASAB	18 lägenheter 2 lägenheter

Befintliga byggnaders tekniska livslängd och ändamålsenlighet

I kommunens befintliga boenden finns inga behov av större ombyggnationer eller liknande. Vissa boenden har behov av ytskiktsrenoveringar vilket inte är en fråga för strukturprogrammet. Utifall behov skulle uppstå ska åtgärder alltid utgå från kommunens riktlinjer för lokalförsörjning och baseras på ordningen –

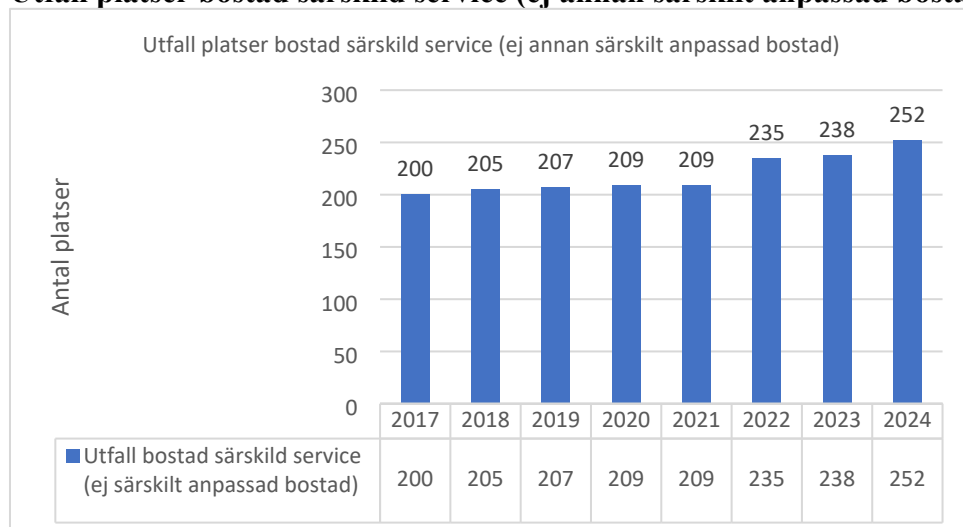
1. Se över alternativa sätt att utföra uppdraget
2. Effektivisering av befintliga resurser
3. Anpassning av befintlig lokal
4. Större ombyggnation alternativt nybyggnation

Beskrivning av framtida behov och utveckling

Behovet av bostad med särskild service enligt LSS 9 § 9 (gruppbofastad och servicebofastad) ökar kraftigt jämfört med tidigare år. Ökningen antas bero på kommunens tillväxt, att fler personer utreds och diagnosticeras samt ett uppdämt behov av platser då individer valt att bo kvar i föräldrahemmet i stället för att acceptera en plats i en annan kommun. Den ökande livslängden minskar också omsättningen på befintliga platser. Sammantaget innebär detta att nya platser måste tillskapas.

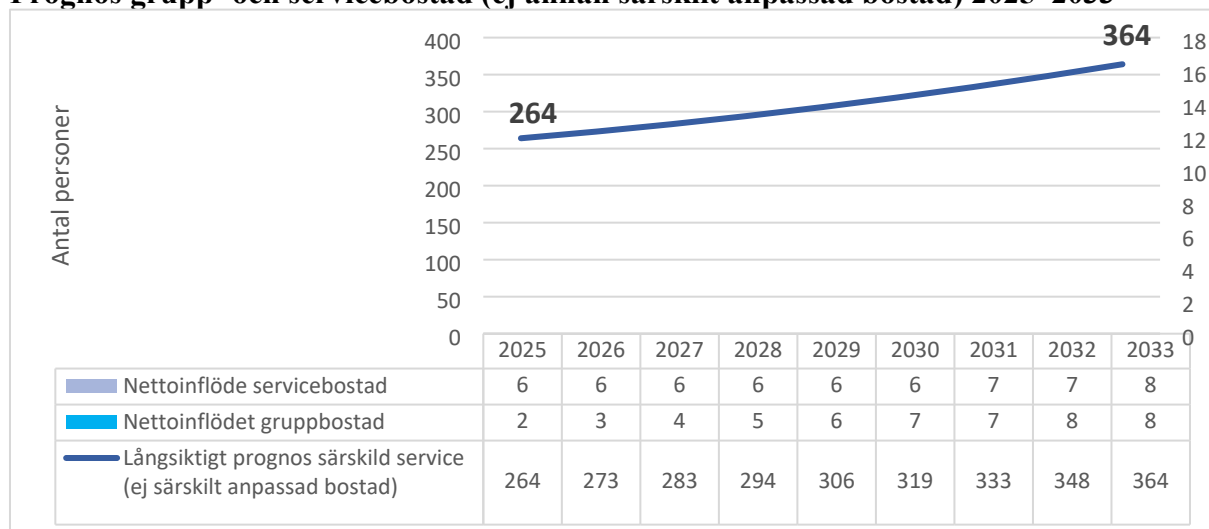
Tabellen nedan visar en ökning av antalet platser på cirka 25 % de senaste sju åren, större delen av ökning har skett sedan 2022. Utfall och prognos inkluderar även personer placerade utanför kommunen i avvaktan på tillgång till plats inom kommunens egen regi.

Utfall platser bostad särskild service (ej annan särskilt anpassad bostad) 2017–2024

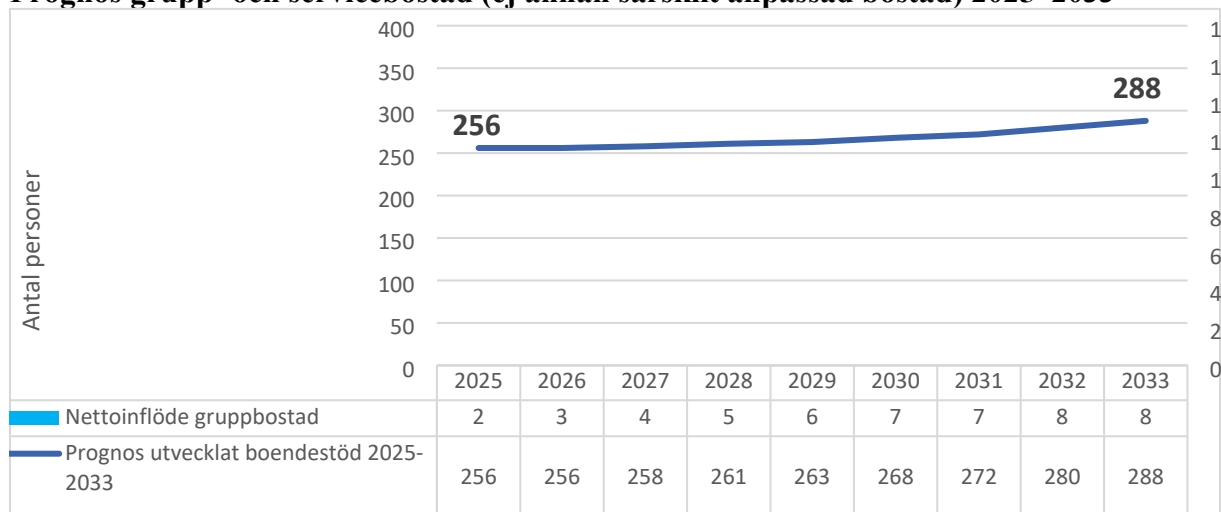
En utveckling av kommunens boendestöd, utifrån kommunens ambitioner, kan öka den enskildes möjligheter till ett självständigt liv och därmed möjligheten att bo i egen bostad. Om detta genomförs kan behovet av nya servicebostäder helt och hållet mötas genom en utveckling av verksamheten. Skillnaden tydliggörs i de två diagrammen nedan. Det första diagrammet beskriver behovet utifrån att en utveckling av boendestöd ej genomförs.

Prognos grupp- och servicebostad (ej annan särskilt anpassad bostad) 2025–2033²

Prognosen nedan är baserad på ett utvecklat boendestöd och inkluderar även personer placerade utanför kommunen i avvaktan på tillgång till plats inom kommunens egen regi.

Prognos grupp- och servicebostad (ej annan särskilt anpassad bostad) 2025–2033

² Prognosen utgår från ett historiskt nettoinflöde (inflytt kontra utflytt) sedan har en exponentiell utjämning genomförts så att ett viktat medelvärde tagits fram utifrån den senaste periodens verkliga behov och den tidigare prognosen

LSS-gruppboende, prognosticerat behov

Av de 44 personer som idag bor i en extern gruppboende kan 29 personer bli aktuella för återflytt till kommunen, medan 15 personer har individuella behov som inte kan tillgodoses inom kommunens egen regi. De personer som har behov som inte kan tillgodoses inom kommunens regi har komplexa behov av stöd som kommunens verksamhet inte har tillräcklig kompetens för och/eller där kostnaderna skulle bli högre än vid en extern placering.

År	Prognos för behov lägenheter	Underskott antal platser i egen regi	Underskott antal gruppboenden i egen regi
2025	141	-31	-5
2027	148	-38	-7
2029	159	-49	-8
2031	173	-63	-11
2033	189	-79	-13

Enligt prognosen visas ett ökande underskott i egen regi utifrån de platser som finns tillgängliga idag. Såväl tillkommande personer som de 29 personer som är aktuella för en eventuell återflytt ingår i beräkningen. Underskott visar ett behov av ytterligare 13 gruppboendestäder i Huddinge.

LSS-serviceboende, prognosticerat behov

Genom ett utvecklat boendestöd bedöms att kommunen kommer ha ett tillräckligt bestånd av serviceboendestäder och det tidigare prognosticerade behovet om 6 nya serviceboenden kan undvikas. Under tiden verksamheten ställer om behöver platser köpas externt.

Annan särskilt anpassad bostad

Behovet av annan särskilt anpassad bostad kan tillgodoses såväl inom Huges lägenhetsbestånd som genom privata fastighetsägare eller kommunägda bostadsrätter. Antal nya personer som beviljas annan särskilt anpassad bostad uppskattas till cirka 1–2 per år. I dagsläget väntar 6 personer att få sitt beslut särskilt anpassad bostad verkställt.

Observera att annan särskilt anpassad bostad är en plusinsats i förhållande till utformningskravet i BBR. Denna bostadstyp ligger således utanför begreppet lägenheter för bostadssociala ändamål som avser generella anpassningar avseende tillgänglighet och användbarhet. Den anvisade lägenheten måste således kunna anpassas till den enskildes individuella behov så snart dessa är kända.

Behovet framåt

Utifrån verksamhetens prognoser och ambitionen att driva boenden i egen regi kommer det i Huddinge att fram till 2033 behöva tillkomma –

- 13 gruppboende
- 10 – 14 lägenheter för särskilt anpassad bostad

Geografi

Placering av grupp- och servicebostäder

Service- och gruppboendestäder bör placeras i områden med närhet till affärer och kollektivtrafik då detta har stor betydelse för brukarens möjlighet till ökad självständighet.

Utifrån placeringen av service- och gruppboendestäder i nuläget så saknas servicebostäder i området kring Segeltorp. En placering där skulle ge fler brukare möjlighet att bo kvar i sitt närområde.

Verksamheten identifierar också ett särskilt behov av att etablera **en** gruppboendestad i en lugn och lantlig miljö, avskild från trafikerade gator för att tillmötesgå behovet hos vissa brukare. Det är främst sådana platser som kommunen i dagsläget behöver köpa in.

Boende och daglig verksamhet

För att främja ökad självständighet, möjliggöra ett liv så likt andra som möjligt och minska kommunens kostnader är det fördelaktigt att placera daglig verksamhet och boende inom rimligt avstånd från varandra. Samlokalisering av dessa verksamheter ska dock undvikas för att minska risken för en institutionell prägel.

Utifrån kommunens ambitioner och de behov verksamheten sett i förhållande till målgruppen kan placering av boenden sammanfattas som följer–

- **Lättillgängligt:** Grupp- och servicebostäder bör placeras nära affärer och kollektivtrafik för att främja självständighet och underlätta för medarbetares resor till och från jobbet.
- **Prioriterat behov i Segeltorp och lantlig miljö:** Det finns ett behov av att etablera servicebostäder i Segeltorp och **en** gruppboendestad i lugn, lantlig miljö, bortom trafikerade gator.
- **Tillgänglighet:** Gruppboendestäder bör placeras i markplan för att möta ett behov av tillgänglighet och detta skapar även en flexibilitet i nyttjandet.
- **Samlokalisering av boende och daglig verksamhet:** Boende och daglig verksamhet bör placeras nära varandra men utan samlokalisering för att undvika en institutionell känsla.

Slutsats

Huddinge kommun står inför ett tydligt och växande behov av att utveckla sitt bestånd av LSS-boenden för vuxna. För att uppnå kommunens ambition handlar det om att planera smart geografiskt, anpassa bostäder för olika målgrupper, satsa på tillgänglighet och teknik, samt att möjliggöra en ökad boendekvalitet inom kommunen – med målet att Huddingebor ska kunna bo kvar i sin hemkommun, nära anhöriga och sitt sociala nätverk.

Utmaningar och behov framåt

Ökat behov av platser

- Antalet personer som är i behov av grupp- och servicebostäder ökar kraftigt, vilket kräver nyetablering av boenden. Genom ett utvecklat boendestöd kan det tidigare prognosticerade behovet av ökat antal servicebostäder hanteras.
- Flera individer bor utanför kommunen i externa lösningar– omkring 45 personer skulle kunna flytta hem från externa grupp- och serviceboenden om platser fanns.
- Utifrån aktuell prognos finns ett behov fram till 2033 av
 - 13 gruppboenden
 - 10–14 lägenheter att nyttja som annan särskilt anpassad bostad

Geografisk fördelning

- Efterfrågan är störst i centrala Huddinge, men närhet till samhällsservice och kollektivtrafik som främjar självständighet är prioriterat före precis geografisk placering i kommunen
- Behov av en gruppboende i lantlig miljö identifieras.

Strategisk flexibilitet

- Boendena bör vara tillgängliga och flexibla för att kunna anpassas över tid utifrån förändrade behov.
- Nya bostäder behöver ligga i markplan
- En ökad satsning på boendestöd kan på sikt minska behovet av vissa boendeformer – men i nuläget är efterfrågan fortsatt hög.

Strukturprogrammet är baserat på en prognos och nämnden behöver kontinuerligt följa och analysera behovet av bostäder med särskild service för personer med funktionsnedsättning. Vid förändrade behov behöver nämnden beskriva detta i lokalbehovsprognosen.